

Abstract P&L1994nr2

Denne artikel er et svar på et indlæg i samme nummer af Psyke & Logos skrevet af Lars Hem (1), hvori han kritiserer mig for at sammenblende psykologi og erkendelsesteori. Lars Hems påstand er, at erkendelsesteori indeholder aprioriske og normative elementer, som ikke kan udledes af realvidenskaben psykologi, hvilket han mener, at jeg kommer til i mine skrifter. Dermed giver jeg ifølge Lars Hem psykologien en urimelig særstatus i forhold til andre videnskaber og undergraver samtidig erkendelsesteoriens imperative status i den videnskabelige proces.

I mit svar påpeger jeg for det første, at Lars Hem ikke giver konkrete eksempler på rent aprioriske påstande i erkendelsesteorien, men alene anfører en inspiration fra Immanuel Kant. De manglende eksempler vanskeliggør diskussionen. For det andet anerkender jeg, at der i forhold til enhver erkendelsesakt, også den videnskabelige, er en række udtalte og uudtalte præmisser, der fungerer som relative apriori i situationen, men afviser, at disse præmisser skulle være absolutte eller immune over for dementi fra den empiriske erkendelse. Mit synspunkt ligger her nærmere Karl Poppers end Kants. Som eksempel anfører jeg, hvordan realvidenskabelige kendsgerninger som vores mulighed for erkendelse af partikulariers identitet modsiger uudtalte præmisser hos den kognitivistiske psykologi, som igen bygger på indsnævrende og fordomsfulde filosofiske forudsætninger om vores erkendelses natur.

Der kan ganske rigtigt ikke positivt udledes en normativ erkendelsesteori fra realvidenskaben psykologi. Men omvendt kan en realvidenskabelig indsigt afsløre aprioriske fordomme, som kan gøre os blinde for sider af virkeligheden. I den forstand bør psykologien – lige som alle andre videnskaber – blande sig i den erkendelsesteoretiske diskussion frem for at overlade den til kantiansk apriorisme.

(1) Hem, L. (1994). Erkendelsens teori og erkendelsens psykologi. *Psyke & Logos*, 15 (2), 419-436.

(JM, 7. december 2010)